

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Виолета Мутафчиева*
Университет за национално и световно стопанство
Научна специалност „Икономика и управление (икономика на
транспорта)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, по научна специалност „Икономика и управление (транспорт)“

Автор на дисертационния труд: Адалберт Йорданов Миланов

Тема на дисертационния труд: „*Въздействие на концесионирането върху конкурентоспособността на летищните оператори*“

Основание за представяне на становището е участието ми в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3758/ 21.11.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторант Адалберт Миланов се е обучавал по докторска програма „Икономика и управление (транспорт)“, професионално направление 3.8. „Икономика“ към катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“, УНСС. Зачислен е в задочна докторантура съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 721/12.03.2021 г., като обучението е проведено през периода 02.03.2021 г. - 02.03.2025 г., след което е отчислен с право на защита.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави и заключение. Съдържа общо 212 страници, от които 189 страници основен текст и 6 приложения. Направен е списък на използваните литературни източници, които са 155 на брой. От тях 25 са на български и 130 на английски език. Включени са и използваните интернет източници.

Трудът е добре структуриран, като е спазена необходимата логическа връзка между отделните глави. В уводната част са определени целта, задачите, обектът и предметът на изследването. Формулирана е работна хипотеза, като е заложено и постигането на определени резултати от изследването.

В първа глава е направен теоретичен преглед на концесионирането на летищата, като са разгледани основните му характеристики, както и основните фактори, влияещи върху повишаването на конкурентоспособността на летищните оператори. Специално внимание е отделено на използвания в научната литература АСИ индекс за конкурентоспособност.

Във втора глава е направено обстойно изследване на концесионирането на летищата в България. По-конкретно следва да се отбележи предложението от автора за дизайн на проучването на конкурентоспособността на летищните оператори. Разработена е методика за планиране на изследването на концесионирането на летищата в България.

В трета глава е направен анализ на резултатите от изследването и са определени насоките за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори в процеса по концесиониране. Разработен е модел за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори. На основата на този модел са определени възможностите и перспективите в тази насока. Разгледани са също международните добри практики и модели за управление на конкурентоспособността на летищните оператори.

В заключението са направени изводи и обобщения на постигнатата цел и реализирането на поставените задачи, както и на работната хипотеза.

3. Оценка за актуалността на темата

Актуалността на темата на дисертационния труд се определя от значимостта на проблемите, свързани с повишаването на конкурентоспособността на летищните оператори. Във връзка с това следва да се подчертае, че концесионирането е пряко свързано с привличането на инвестиции за подобряването на летищната инфраструктура. Това е необходимо за постигане на повишаване на качеството и ефективността на летищните услуги, освобождаване на държавата от търговски рискове по пътя на прехвърлянето им към частни оператори и др.

4. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

✓ Теоретико-методологически

- Направен е актуален теоретичен обзор на основните понятия в областта на концесионирането.

- На основата на обстойно изследване е разработена методика за проучване на резултатите от въздействието на концесионирането върху конкурентоспособността на летищните оператори.

✓ **Научно-приложни**

- Определени са конкретни възможности и решения за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори в процеса по концесиониране вследствие провеждането на обстоен икономически анализ.
- В резултат на предложен авторов модел са определени възможностите и перспективите за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори в процеса по концесионирането.
- Направени са конкретни препоръки за подобряване процедурите по концесиониране вследствие на проведено анкетно проучване сред персонала и потребителите на услуги.

5. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд са налице редица научни и научно-приложни приноси, които могат да бъдат обобщени по следния начин:

✓ **Научни приноси**

- Анализирани и систематизирани са теоретични постановки относно ролята на концесионирането за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори.
- На основата на критичен анализ на методически инструментариум за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори е разработен модел, който надгражда и усъвършенства 5-компонентния индекс АСІ за конкурентоспособност на летищата като въвежда нов шести компонент „Политики”.
- Обоснован и структуриран е цялостен дизайн за анализ и оценка на конкурентоспособността на летищни оператори на три международни летища в България.

✓ **Научно-приложни приноси**

- Проведен е подробен анализ на влиянието на концесионирането върху конкурентоспособността на летищните оператори. На тази основа са определени насоки за формиране или коригиране на

стратегииите и политиките на летищните оператори, които са концесионери на летища в България.

- Разработен е модел за повишаване конкурентоспособността на летищните оператори, който включва шест инструмента за мониторинг. Те позволяват проследяване на динамиката във времето и оценка на ефективността на предприетите управленски мерки относно концесионирането.

6. Оценка на публикациите по дисертационния труд

Докторант Адалберт Миланов е направил 3 публикации, които имат актуално значение във връзка с темата на дисертационния труд. Те включват два доклада от научни конференции и една статия в научно списание.

7. Оценка на автореферата

В автореферата е определена актуалността на разглежданите проблеми във връзка с темата на дисертационния труд. Конкретно са изяснени обект, предмет и обхват на изследването, както и основната цел и задачи, които си поставя докторант Адалберт Миланов при разработването на дисертационния труд. Форулирана е работната хипотеза и са определени методите на проучване, както и ограниченията на изследването.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси

Необходимо би било по-конкретно да се изясни влиянието на основните фактори върху конкурентоспособността на летищните оператори при съвременните условия.

Би следвало по-подробно да се разгледат предимствата на балансираната концесия в процеса по концесиониране в България.

Въпреки направените критични бележки, считам, че в дисертационния си труд докторант Миланов е направил важно и актуално изследване, което заслужава висока оценка. Препоръчвам на докторанта да участва в научно-изследователски проекти във връзка с оценката на въздействието на концесионирането върху конкурентоспособността на летищните оператори в България.

9. Заключение

Като заключение, изразявам положително становище относно представената кандидатура за придобиване на образователната и научна

степен „доктор“ от докторант Адалберт Миланов. Считам, че тя отговаря на критериите съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на УНСС, както и Правилника за учебната дейност на УНСС. Във връзка с това, предлагам на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Икономика и управление (транспорт)“, на Адалберт Йорданов Миланов.

05.12.2025 г.
гр. София

Член на журито:
/проф. д-р Виолета Мутафчиева/

OPINION

By: *Prof. Dr. Violeta Mutafchieva*
University of National and World Economy
Scientific specialty "Economics and Management (Economics of Transport)"

Regarding: Dissertation for awarding the educational and scientific degree of "**Doctor**", in the scientific specialty "*Economics and Management (Transport)*"

Author of the dissertation: Adalbert Yordanov Milanov

Topic of the dissertation: "*Impact of the concessions on the competitiveness of the airport operators*"

Grounds for presenting the opinion: Participation as a member of the scientific jury presiding over the defense of the dissertation work in accordance with Order No 3758/ 21.11.2025 of the Rector of UNWE.

1. Information about the PhD candidate

PhD candidate Adalbert Milanov has studied under the doctoral program "Economics and Management (Transport)", professional field 3.8. "Economics" at the Department of Economics of Transport and Energy, UNWE. He was enrolled in part-time PhD studies according to the Order of the Rector of UNWE No 721/12.03.2021, and the training was conducted in the period 02.03.2021 - 02.03.2025, after which he was discharged with the right of defense.

1. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation is structured in an introduction, three chapters and a conclusion. It contains a total of 212 pages, of which 189 pages of main text and 6 annexes. A list of the used literature sources has been enclosed, which are 155 in number. Of these, 25 are in Bulgarian and 130 in English. Internet sources are also included.

The work is well structured, observing the necessary logical connection between the individual chapters. In the introductory part, the purpose, tasks, object and subject of the study are defined. A working hypothesis is formulated, and the achievement of certain results of the study is also envisaged.

In the first chapter, a theoretical review of the airport concession is made, examining its main characteristics, as well as the main factors influencing the increase of the airport operators' competitiveness. Special attention is paid to the ACI competitiveness index used in the scientific literature.

In chapter two, a detailed study of the concession of airports in Bulgaria is made. In particular, note should be made of the design proposed by the author of the study on the competitiveness of the airport operators. A methodology for planning the study of the concession of airports in Bulgaria has been developed.

In chapter three, an analysis of the results of the study is made and the guidelines for increasing the competitiveness of the airport operators in the concession process are defined. A model has been developed to increase the competitiveness of the airport operators. On the basis of this model, the opportunities and prospects in this direction have been determined. International good practices and models for managing the competitiveness of the airport operators are also considered.

In the conclusion, a summary of the achieved goal and the implementation of the tasks set, as well as of the working hypothesis was made.

2. Evaluation of the relevance of the topic

The relevance of the topic of the dissertation is determined by the importance of the problems related to increasing the competitiveness of the airport operators. In this regard, it should be emphasised that the concession is directly linked to attracting investment for the improvement of the airport infrastructure. That said, it is necessary to achieve an increase in the quality and efficiency of the airport services, to free the state from commercial risks by transferring them to private operators, etc.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-and-applied results

✓ Theoretical and methodological

- An up-to-date theoretical overview of the basic concepts in the field of the concession has been made.
- Based on a comprehensive study, a methodology has been developed to study the results of the impact of concessioning on the competitiveness of airport operators.

✓ Scientific-and-applied

- Specific opportunities and solutions have been identified to increase the competitiveness of the airport operators in the concession process as a result of a thorough economic analysis.
- As a result of the proposed author's model, the opportunities and prospects for increasing the competitiveness of the airport operators in the concession process have been determined.
- Specific recommendations have been made to improve the concession procedures following a survey among staff and service users.

4. Evaluation of the scientific and scientific-and-applied contributions

In the dissertation there are a number of scientific and applied contributions, which can be summarised as follows:

✓ Scientific contributions

- Theoretical statements regarding the role of the concessions in increasing the competitiveness of the airport operators are analysed and systematised.
- Based on a critical analysis of methodological tools for increasing the competitiveness of the airport operators, a model has been developed that builds on and improves the 5-component ACI Airport Competitiveness Index by introducing a new sixth component "Policies".
- A comprehensive design for analysis and assessment of the competitiveness of airport operators at three international airports in Bulgaria is substantiated and structured.

✓ Scientific-and-applied contributions

- A detailed analysis of the impact of the concessions on the competitiveness of the airport operators has been carried out. On this basis, guidelines have been defined for the formation or adjustment of the strategies and policies of the airport operators that are concessionaires of airports in Bulgaria.
- A model has been developed to increase the competitiveness of the airport operators, which includes six monitoring tools. They allow tracking the dynamics over time and assessing the effectiveness of the management measures taken regarding the concession.

5. Evaluation of the publications related to the dissertation

PhD candidate Adalbert Milanov has made 3 publications that are of current importance in connection with the topic of his dissertation. These include two reports from scientific conferences and one article in a scientific journal.

6. Evaluation of the synopsis

The synopsis defines the relevance of the issues considered in relation to the topic of the dissertation. The object, subject and scope of the research are specifically clarified, as well as the main goal and tasks set by PhD candidate Adalbert Milanov in the development of the dissertation. The working hypothesis is formulated and the research methods are defined, as well as the limitations of the study.

7. Critical notes, recommendations and questions

In particular, it would be necessary to clarify the impact of the main factors on the competitiveness of the airport operators under modern conditions.

The advantages of the balanced concession in the concession process in Bulgaria should be considered in more detail.

Despite the critical notes made, I believe that in his dissertation, PhD candidate Milanov has made an important and up-to-date research that deserves high praise. I recommend the PhD candidate to participate in research projects in connection with the assessment of the impact of the concessions on the competitiveness of the airport operators in Bulgaria.

8. Conclusion

In conclusion, I express a positive opinion on the submitted application for the acquisition of the educational and scientific degree of Doctor by PhD candidate Adalbert Milanov. I find that it meets the criteria under the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, the Rules for the Conduct of Competitions for Acquiring Scientific Degrees and Occupying Academic Positions of UNWE, as well as the Rules of Academic Activity of the UNWE. In this regard, I propose to the Honorable Scientific Jury to award the educational and scientific degree of "**Doctor**" in the professional field 3.8. " Economics", PhD program "Economics and Management (Transport)", of Adabert Yordanov Milanov.

Sofia,
05.12.2025

Member of the jury:
/Prof. Dr. Violeta Mutafchieva/